

§ 829

V 27.9.2017, Valtuutettu Nina Hurun aloite vanhusten neuvolapalvelujen järjestämisestä

HEL 2017-003511 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Nina Hurun aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Nina Hurun aloite
- 2 Vanhusneuvoston lausunto 26.4.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Nina Huru ja 16 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan vanhusten neuvolapalvelujen järjestämistä ja niihin kutsumista kirjeitse.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvueluista (980/2012, ns. vanhuspalvelulaki) velvoittaa kuntaa järjestämään ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia neuvontapalveluja.

Helsingissä neuvontapalvelut on järjestetty siten, että keskitetty puhelinpalveluneuvonta Seniori-info sekä palvelukeskuksissa toimivat sosiaaliohjaajat neuvovat asiakkaita käyttämään sosiaali- ja terveyspalveluja. Omaishoidon toimintakeskukset ohjaavat omaishoitoperheitä. Lisäksi terveysasemien henkilökunnan ja sosiaaliohjaajien sekä suun terveydenhuollon ammattilaisten välinen yhteistyö on vakiintunut Tukevasti kotona -hankkeen myötä. Sosiaali- ja lähityön sosiaaliohjaajat työskentelevät säännöllisesti terveysasemilla ja vahvistavat iäkkäiden henkilöiden palveluohjausta.

Suurin osa yli 75-vuotiaista (82 % vuonna 2016) käy terveysasemilla joko lääkärin tai terveyden-/sairaanhoitajan vastaanotoilla. Näillä käynneillä huolehditaan kokonaisvaltaisesti iäkkään henkilön terveydestä ja ohjataan asiakas tarpeen mukaan sosiaalipalvelujen piiriin. Terveysasemilla järjestetään myös ns. Seniorien terveystarkastuksia, joissa puututaan iäkkäille tyypillisimpiin ongelmiin.

Terveysasemien osaamista ja potilasohjausta muistisairauksissa on parannettu: geriatriit ovat käyneet konsultoimassa terveysasemalääkäreitä muistisairauksiin liittyvissä kysymyksissä. Toimintaa kehitetään ja laajennetaan edelleen. Muistivastuuhoitajatoimintaa ja muistitestausta on kehitetty terveysasemilla. Myös muistisairausdiagnoosin jälkeistä seuranta on parannettu terveysasemien, kotihoidon ja palvelukeskusten yhteistyötä tiivistämällä. Vuonna 2016 geriatrian poliklinikan toimintaa on vahvistettu ja muistikoordinaattoritoiminta on keskitetty sinne. Suunnitelmissa on myös muistiselvitysten jälkeen kehittää elämäntapaohjausta lievän kognition heikentymän henkilöille mm. liikunnan ja ravitsemuksen parantamiseksi. Kaikki mainitut toimet tukevat muistisairaiden kotona asumista.

Kaikki kalenterivuonna 75 vuotta täyttävät, jotka eivät ole säännöllisten palvelujen piirissä, kutsutaan yhteiseen tiedotustilaisuuteen (20 % kutsun saaneista osallistui vuonna 2016). Tilaisuudessa kerrotaan oman hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, erilaisista harrastusmahdollisuuksista sekä sosiaali- ja terveyspalveluista. Kaikille kalenterivuonna 85 vuotta täyttävälle, jotka eivät ole säännöllisten palvelujen piirissä, tarjotaan hyvinvointia ja terveyttä tukeva kotikäynti (23 % kirjeen saaneista osallistui vuonna 2016). Palvelukeskuksissa tehdään myös etsivää työtä niiden iäkkäiden löytämiseksi, jotka eivät itse hakeudu palvelujen piiriin. Esimerkiksi alueen iäkkäitä kutsutaan kirjeitse tutustumaan palvelukeskustoimintaan ja toimitaan tiiviissä yhteistyössä eri järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa.

Vanhuspalvelulain 25 §:n mukaan iäkkään henkilön sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeesta on ilmoitettava, mikäli henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai

11.09.2017

turvallisuudestaan. Ilmoituksella varmistetaan, että iäkäs henkilö saa tarvitsemansa huolenpidon myös siinä tapauksessa, kun hän ei itse kykene apua pyytämään.

Kaupunginhallitus katsoo, että aloitteessa mainituista palveluista huolehditaan monipuolisessa palvelurakenteessa ilman erillisiä kirjekutsuja. Valmisteltavana on keskitetyn palveluneuvonnan, ohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin toimintamalli. Keskittäminen yhdenmukaistaa käytäntöjä ja ohjausta sekä helpottaa palveluihin hakeutumista.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Nina Hurun aloite
- 2 Vanhusneuvoston lausunto 26.4.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.05.2017 § 145

HEL 2017-003511 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle vanhusten neuvolapalveluiden järjestämistä kirjekutsumisella koskevasta valtuutettu Nina Hurun ym. valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista velvoittaa kuntaa järjestämään ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia neuvontapalveluja. Iäkkäiden henkilöiden palveluneuvontaa vahvistettiin aloittamalla keskitetty puhelinpalveluneuvonta Seniori-info 1.2.2016. Iäkkäille ja työttömille avoimissa palvelukeskuksissa sosiaaliohjaajat neuvovat ja ohjaavat asiakkaita käyttämään sekä sosiaali- että terveyspalveluja. Lisäksi omaishoidon toimintakeskukset ohjaavat omaishoitoperheitä. Terveysasemien henkilökunnan ja sosiaaliohjaajien sekä suun terveyden ammattilaisten välinen yhteistyö on va-

kiintunut Tukevasti kotona -hankkeen myötä. Sosiaali- ja lähityön sosiaaliohjaajat työskentelevät säännöllisesti terveysasemilla vahvistaen iäkkäiden henkilöiden palveluohjausta. Terveysasemilla joko lääkärin tai terveyden-/sairaanhoitajan vastaanotolla käy vuoden aikana suuri osa yli 75-vuotiaista (82 % v. 2016). Näillä käynneillä huolehditaan kokonaisvaltaisesti iäkkään terveydestä ja ohjataan asiakkaita tarpeen mukaan sosiaalipalvelujen piiriin. Terveysasemilla on käytössä myös ns. Seniorin terveystarkastus, jossa puututaan iäkkäille tyypillisimpiin ongelmiin.

Suunnitelmissa on myös muistiselvitysten jälkeen kehittää lievän kognition heikentymän henkilöille nykyistä vahvempaa elämäntapaohjausta mm. liikunnan ja ravitsemuksen parantamiseksi.

Muistisairauksien tunnistamiseen ja hoitoon on erityisesti kiinnitetty huomiota. Terveysasemien osaamista ja potilasohjausta muistisairauksissa on parannettu: geriatrit ovat käyneet konsultoimassa terveysasemalääkäreitä muistisairauksiin liittyvissä kysymyksissä, ja toimintaa kehitetään ja laajennetaan edelleen. Muistivastuuhoitajatoimintaa ja muistitestausta terveysasemilla on kehitetty sekä parannettu muistisairausdiagnoosin jälkeistä seuranta edelleen terveysasemien, kotihoidon ja palvelukeskusten yhteistyötä tiivistäen. Vuonna 2016 geriatrian poliklinikan toimintaa on vahvistettu ja muistikoordinaattoritoiminta keskitettiin sinne. Kaksi muistikoordinaattoria on saatu lisää: ruotsinkielinen ja vastaava muistikoordinaattori. Tutkimuksiin pääsy poliklinikoille on nopeutunut ja geriatrian poliklinikan toiminnassa sujuvoitetaan edelleen tutkimus- ja hoitoprosessia. Kaikki nämä toimet tukevat muistisairaiden kotona asumista.

Hyvinvointia ja terveyttä edistävää neuvontaa ja kotikäyntejä jatketaan edelleen. Kaikki kalenterivuonna 75 vuotta täyttävät, jotka eivät ole säännöllisten palvelujen piirissä, kutsutaan yhteiseen tiedotustilaisuuteen (20 % kutsun saaneista osallistui vuonna 2016). Siellä kerrotaan oman hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, erilaisista harrastusmahdollisuuksista ja sosiaali- ja terveystalvuluista. Tämän lisäksi on mahdollisuus saada myös kotikäynti. Kaikille kalenterivuonna 85 vuotta täyttävälle, jotka eivät ole säännöllisten palvelujen piirissä, tarjotaan hyvinvointia ja terveyttä tukeva kotikäynti (23 % kirjeen saaneista osallistui vuonna 2016). Palvelukeskuksissa tehdään myös etsivää työtä, esimerkiksi alueen iäkkäitä asiakkaita kutsutaan kirjeitse tutustumaan palvelukeskustoimintaan ja toimitaan tiiviissä yhteistyössä eri järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa. Näin löydetään ne iäkkäät, jotka eivät itse hakeudu palvelujen piiriin. Kaikilla viranomaisilla on velvollisuus ja muilla kansalaisilla oikeus tehdä ilmoitus iäkkään henkilön palvelutarpeesta. Ilmoitus tehdään, kun herää huoli sosiaali- tai terveydenhuollon tarpeesta olevasta iäkkästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön

11.09.2017

vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan. Ilmoituksen tarkoituksena on varmistaa, että iäkäs henkilö saa tarvitsemansa huolenpidon silloinkin, kun hän ei sitä itse osaa tai ymmärrä pyytää.

Tällä hetkellä valmistellaan keskitetyn palveluneuvonnan, -ohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin toimintamallia. Keskitetty malli yhdenmukais-
taa käytäntöjä ja turvaa tasalaatuisen ohjauksen sekä yksinkertaistaa asiakkaiden näkökulmasta palveluihin hakeutumista. Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden uudistamisen yhteydessä valmistellaan nk. Seniorilaituri-mallia, jolloin terveys- ja hyvinvointikeskuksessa on matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjausta ikääntyneille. Tämän toimintamallin kokeilu aloitetaan Vuosaaren terveysasemalla.

Helsingissä vuonna 2015 aloitetun Stadin ikäohjelman toimeenpanossa ovat asukkaat ja asiakkaat keskeisesti mukana. Palvelujen kehittäminen yhdessä asiakkaiden kanssa lisää asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia ja palvelujen asiakaslähtöisyyttä. Eri palveluissa toimii asiakasneuvostoja ja kokemusasiointuntijoita käytetään aiempaa enemmän. Stadin ikäohjelman jatkovalmistelussa turvataan asukkaiden osallistuminen. Näin myös tieto erilaisista palveluista välittyy asukkaille ja toisaalta palvelutarpeista viranomaisille.

Sosiaali- ja terveyslautakunta ei pidä tarpeellisena, että aloitettaisiin ns. vanhusten neuvolapalvelut ja kirjeellä kutsuttaisiin iäkkäitä vapaaehtoiseen vuositarkastukseen sopivin väliajoin. Nykyisiä monipuolisia palveluja toteuttaen ja edelleen kehittämällä voidaan tavoittaa iäkkäät asukkaat ja tukea heidän hyvinvointiaan ja terveyttään.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Ikäihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kannalta on tärkeää, että he saavat asianmukaista neuvontaa, palvelua ja hoitoa sekä tukea arjessa selviytymiseen. Kunta voi tukea ikäihmisiä tarjoten riittävät ja oikea-aikaiset palvelut yhteistyössä eri tahojen kanssa. Palvelujen riittävyden ja laadun arvioinnissa ja palvelujen suunnittelussa on tärkeää kuulla eri tahoja, erityisesti ikääntyneitä itseään.”

Esittelijä

va. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Helena Soini, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46933
helena.soini(a)hel.fi